

hvad vigtigere er, uden al Afbrydelse passe sit Arbejde og gøre sig dette frugtbringende, navnlig ved at søge Aftord; thi han, eller i alt Fald Konen, vil let kunne passe Haven i ledige Timer. Fattigvæsenet vil ej unødigen blive bebyrdet med en sliq Familie; thi den ejer dog noget og vil derfor ej uden virkelig Nød give sig ind under Fattigvæsenet og lade dens Gjendele beskrive. Jeg skulde saaledes, saa vel med Hensyn til Familiernes Velvære som i politisk Henseende anse det for ikke alene ej at fremme, men endog for at hindre et stigende Proletariat, at der efterhaanden fremkom mange saadanne Ejendoms-huse med Haver, ligesom ogsaa Udaangen til saadanne for slittige og sparsommelige Tyende, der i deres Tjeneste havde opsparet noget til disse dem ej uoverkommelige Ejendomme, vilde ogsaa kunne have en heldig Indflydelse paa denne vigtige Klasse. De uheldige Følger af sliqe Etablissementer i enkelte Egne, som man har paaberaabt sig, ville i Almindelighed findes at være fremkomne i enkelte Selvejerfogne, hvor en Mængde fattige Folk trænges hen fra omliggende Godser, som bortvise Underster og ej opfører flere Huse, end fra Kommunens og Godsets Standpunkt fornødent; de forekomme ej i de Egne, hvor Selvejendom er udbredt og almindelig, saasom paa Rytterdistrikterne, og hine Forhold ville med Fæstetvangens Ophævelse bortfalde.

Derimod er Udstykning til blot Byggeplads uden Haveplads, som anført, allerede misligere, og jeg mener derfor, at Afsondring af saadanne Pladse burde, som hidtil bero paa Ministeriets Bevilling, efter at Sogneforstanderskabet derover var hørt, hvis Stemmen nu, efter at provisorisk Forordning af 5te Maj 1848 er udkommen, synes at burde have en særdeles Betydning.

J. øvrigt formener jeg, at Udstykningsloven indtil videre vil kunne forblive i Kraft.

Indenrigsministeriet, den 2den Juli 1849.

Bang.

Til
den ved allerhøjest Reskript af 10de Februar 1849
ordnede Landbokommission.

Betænkning over Forslaget angaaende Sammenlægning af flere Jordbrug og Udstykning af Jorder.

Indenrigsministeriet har i behagelig Skrivelse af 2den Juli d. A. begært sig meddelt undertegnede Kommissions Betænkning med Hensyn til en paataent ny Lov angaaende Sammenlægninger og Udstykninger af nu eksisterende særskilte Jordbrug.

Meget taler nu vistnok for den Anskuelse, at der i de omhandlede Forhold bør være den størst mulige Frihed til Stede. Den naturlige Grænse for Jordejendommene er Ejerens Dugtighed og Kapital til at drive dem. Konjunkturerne ville snart medføre Udstykninger, snart Sammenlægninger, og Modsetningerne ville i Virkeligheden sandsynligvis udjævne sig selv. De Grænser, som Lovgivningen opstiller, vil altid blive vilkaarlige og i de forfættelige Egne og under de forfættelige Tidsumstændigheder mere eller mindre uhensigtsmæssige. Erfaring turde derhos ikke tale for den i Indenrigsministeriets ovennævnte Skrivelse fremjatte Ytring, at under uheldige Konjunkturer, naar Bøndergaardene blive godt Nøb, ikke saa af Landets Kapitalister ville samle Jorder og saaledes vælge denne Ejendoms-genstand fremfor at løse Kapitaler. Snarere synes Erfaring at have lært, at Kapitalisterne under saadanne Konjunkturer ville være utilbøjelige til at anbringe deres Formue i Jordejendomme.

Men, om man ogsaa hylder den ovenberørte Anskuelse og altsaa finder, at det endelige Maa! bør være størst mulig Frihed i de her ompurgte Forhold, turde det dog være betænkeligt, navnlig i en Overgangsperiode som den, der vil blive en Følge af, at Fæstegaardene i en ikke lang Fremtid antages at ville gaa over til Selvejendom, at indrømme en aldeles ubegrænset Sammenlægnings- og Udstyknings-Frihed. Og maa denne Betænkelighed være endnu større, naar man, som nogle af Kommissionens Medlemmer, nærer Frygt for, at en ubetinget Sammenlægningsfrihed i alle Tilfælde vilde medføre, at Steder med et saadant Jordtillæg, som svarer til de nuværende Gaardes, vil blive